

Brussel, 19 december 2023
(OR. en)

16273/23

Interinstitutioneel dossier:
2023/0443 (NLE)

ENER 669
ENV 1436
COMPET 1214
TRANS 562
CONSOM 455
IND 659
ECOFIN 1323
FISC 282

WETGEVINGSBESLUITEN EN ANDERE INSTRUMENTEN

Betreft: VERORDENING VAN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EU)
2022/2578 wat betreft de verlenging van de toepassingsperiode ervan

VERORDENING (EU) 2023/... VAN DE RAAD

van ...

**tot wijziging van Verordening (EU) 2022/2578
wat betreft de verlenging van de toepassingsperiode ervan**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 122, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Bij Verordening (EU) 2022/2578 van de Raad¹ is een tijdelijk marktcorrectiemechanisme (“MCM”) ingesteld voor orders die worden geplaatst voor de handel in derivaten die gekoppeld zijn aan virtuele handelspunten (VTP’s) van de Unie met een looptijd van tussen een maand en een jaar vooruit. Het MCM is derhalve van toepassing op elk grondstoffenderivaat dat op een gereguleerde markt wordt verhandeld en waarvan de onderliggende waarde een transactie is op een virtueel gashandelspunt in de Unie.
- (2) Het marktcorrectiemechanisme moet worden geactiveerd wanneer er een marktcorrectiegebeurtenis plaatsvindt, namelijk wanneer de door ICE Endex B.V. (Nederland) gepubliceerde afwikkelingsprijs van front-month-TTF-derivaten gedurende drie werkdagen hoger is dan 180 EUR/MWh en 35 EUR hoger is dan de referentieprijs. Verordening (EU) 2022/2578 stelt een dynamische biedlimiet vast, op grond waarvan marktexploitanten, wanneer zich een marktcorrectiegebeurtenis voordoet, geen orders mogen aanvaarden en marktdeelnemers geen orders mogen plaatsen voor derivaten met prijzen van 35 EUR/MWh boven de op de voorgaande dag door het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) gepubliceerde referentieprijs.

¹ Verordening (EU) 2022/2578 van de Raad van 22 december 2022 tot vaststelling van een marktcorrectiemechanisme om de burgers van de Unie en de economie te beschermen tegen buitensporig hoge prijzen (PB L 335 van 29.12.2022, blz. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj>).

- (3) In hun effectbeoordelingsverslagen die op 1 maart 2023 overeenkomstig artikel 8 van Verordening (EU) 2022/2578 zijn gepubliceerd, hebben de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA) en het ACER een aantal indicatoren geanalyseerd om het effect van het marktcorrectiemechanisme sinds de inwerkingtreding van die verordening te beoordelen. De ESMA en het ACER hebben geconcludeerd dat het marktcorrectiemechanisme niet was geactiveerd en dat er zich geen negatieve gevolgen voor de voorzieningszekerheid, de gasstromen binnen de Unie of de financiële stabiliteit hadden voorgedaan tot de publicatie van hun verslag.
- (4) Voortbouwend op de indicatoren die de ESMA en het ACER in hun verslagen van 1 maart 2023 hebben geanalyseerd, heeft de Commissie de analyse uitgebreid om de marktontwikkelingen na de in die verslagen geanalyseerde periode te beoordelen. Sinds de inwerkingtreding van Verordening (EU) 2022/2578 zijn er geen negatieve effecten vastgesteld en het marktcorrectiemechanisme is nooit geactiveerd.
- (5) De energievoorzieningszekerheid van de Unie blijft echter met ernstige problemen kampen. De mondiale situatie op de gasmarkt blijft zeer krap. De gasprijzen zijn nog steeds aanzienlijk hoger dan vóór het begin van de crisis in Europa nadat Rusland energie als wapen begon in te zetten en de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, met onvermijdelijke gevolgen voor de koopkracht van de burgers van de Unie en voor het concurrentievermogen van bedrijven in de Unie.

- (6) De volatiliteit van de gasmarkt is ook een gevolg van de krapte op de markt die voortvloeit uit geopolitieke risico's en vormt een extra risico voor de economie van de Unie. Uit de perioden van sterke prijsvolatiliteit in de zomer en het begin van het najaar van 2023, toen de prijzen in enkele weken tijd met meer dan 50 % stegen, blijkt dat de markten nog steeds fragiel zijn en zelfs voor relatief kleine schokken aan zowel de vraag- als de aanbodzijde kwetsbaar blijven, zoals blijkt uit prijsschommelingen na recente gebeurtenissen zoals de staking in Australische installaties voor vloeibaar aardgas (lng) of de verstoring van de Balticconnector. De aanhoudende crisis in het Midden-Oosten vormt een aanvullend aanzienlijk geopolitiek risico met mogelijke gevolgen voor de gasprijzen en -voorziening.
- (7) De mondiale gasmarkten zijn momenteel zeer krap en zullen naar verwachting nog enige tijd krap blijven. De mondiale lng-voorziening is de afgelopen twee jaar slechts licht toegenomen als gevolg van beperkte uitbreidingen op het gebied van liquefactiecapaciteit, onderbrekingen in belangrijke exportfaciliteiten en afnemende toevoer van ruw gas in lng-installaties. Nieuwe lng-liquefactiecapaciteit zal pas in de loop van 2025 in ruime mate operationeel worden. Bijgevolg wordt verwacht dat het marktevenwicht in de nabije toekomst precair blijft.

- (8) Als gevolg van de sterke daling van de Russische gasinvoer via pijpleiding in het voorbije jaar is de beschikbaarheid van gasleveringen aan de Unie bovendien aanzienlijk lager in vergelijking met de situatie vóór de crisis. Gezien de huidige niveaus van de gasinvoer zal de Unie in 2023 naar verwachting ongeveer 20 miljard kubieke meter Russisch gas via pijpleiding ontvangen, wat ongeveer 110 miljard kubieke meter minder is dan in 2021. Er blijft derhalve een ernstig risico bestaan dat zich op korte termijn een tekort aan gas zal voordoen in de Unie. Gezien de huidige krappe marktomstandigheden kunnen de prijzen opnieuw pieken als gevolg van onvoorspelbare gebeurtenissen en plotselinge schokken zoals een herstel van de Aziatische vraag naar lng, waardoor de beschikbaarheid van gas op de mondiale gasmarkt zou kunnen afnemen; extreme weersomstandigheden die gevolgen kunnen hebben voor de hydro-energieopslag en de productie van kernenergie waardoor meer beroep zou moeten worden gedaan op gasgestookte elektriciteitsopwekking; en verdere mogelijke verstoringen van de gasvoorziening, waaronder een volledige stopzetting van de gasinvoer uit Rusland en verdere verstoringen van kritieke infrastructuur, zoals de sabotageacties tegen de NordStream 1-pijpleiding in september 2022 of de verstoring van de Balticconnector-pijpleiding in oktober 2023.
- (9) Aanhoudende ernstige moeilijkheden stellen de hele Unie bloot aan de risico's van energietekorten en hoge energieprijzen. Het niveau van de gasprijzen kan negatieve gevolgen hebben voor de economische situatie van de Unie, het concurrentievermogen van haar industrie en de koopkracht van haar burgers.

- (10) In die omstandigheden, met name in een situatie van verschillende geopolitieke risico's met mogelijke gevolgen voor de gasprijzen, kan de angst voor schaarste aanleiding geven tot sterke reacties die ernstige gevolgen kunnen hebben voor de gasprijzen. Gezien het huidige krappe evenwicht tussen vraag en aanbod zou zelfs een matige verstoring van de gasvoorziening een dramatische impact op de gasprijzen kunnen hebben en de economie en de burgers van de Unie ernstige en blijvende schade kunnen berokkenen.
- (11) Op het hoogtepunt van de crisis heeft de Unie krachtig en gecoördineerd gereageerd om haar burgers en haar economie te beschermen tegen buitensporige hoge prijzen en ervoor te zorgen dat gas naar alle consumenten in nood stroomt over de grenzen heen, ook in situaties van gasschaarste. De reactie van de Unie krachtens het "REPowerEU-plan", zoals aangekondigd door de Commissie in haar mededeling van 18 mei 2022, en de daaropvolgende initiatieven, met inbegrip van de maatregelen vastgesteld in Verordening (EU) 2022/2578, hebben bijgedragen tot een verbetering van de situatie. Indien die maatregelen niet langer van toepassing zouden zijn, zou de gestabiliseerde, maar kwetsbare situatie die de Unie heeft bereikt, bedreigd worden en zou de veerkracht tegen mogelijke toekomstige gebeurtenissen en plotselinge schokken verslechteren.

- (12) Aangezien de Unie een interne markt is en de TTF in Nederland doorgaans wordt beschouwd als de “standaard” prijsmaatstaf op de Europese gasmarkten, zouden hoge gasprijzen voor de aan de TTF gekoppelde derivaten ernstige gevolgen hebben in alle lidstaten, zij het mogelijk in variërende mate afhankelijk van de lidstaat. Derivaten die aan alle andere VTP's in de Unie zijn gekoppeld, moeten ook in de verlenging van de toepassingsperiode van Verordening (EU) 2022/2578 opgenomen blijven om mogelijke verschuivingen van de handel naar aan andere VTP's gekoppelde derivaten te vermijden, aangezien dergelijke verschuivingen tot verstoringen op de energie- of financiële markten van de Unie kunnen leiden. Het MCM versterkt de solidariteit van de Unie door het voorkomen van buitensporig hoge gasprijzen, die zelfs in geval van korte perioden voor veel lidstaten onhoudbaar zijn. Het MCM kan ertoe bijdragen dat, in een geest van solidariteit tussen de lidstaten, gasleverende bedrijven uit alle lidstaten gas kunnen kopen tegen redelijke prijzen.
- (13) Met inachtneming van het feit dat Verordening (EU) 2022/2578 op 31 januari 2024 niet langer van toepassing zal zijn, is de verlenging van de toepassingsperiode ervan een noodmaatregel in een geest van solidariteit tussen de lidstaten als reactie op aanhoudende ernstige problemen bij de energievoorziening die een risico van een dreigende crisis en buitensporig hoge prijzen met zich mee brengen.
- (14) Bovendien is een verlenging van de toepassingsperiode van Verordening (EU) 2022/2578 in overeenstemming met het REPowerEU-plan, dat tot doel heeft de burgers en de economie van de Unie te beschermen tegen buitensporige prijzen en tekorten in de energievoorziening.

- (15) Deze verordening moet op 1 februari 2024 in werking treden om een continue bescherming tegen buitensporig hoge prijzen gedurende het hele winterseizoen 2023/2024 te verzekeren.
- (16) De verlenging moet tijdelijk zijn en tot en met 31 januari 2025 van kracht blijven. Zij is noodzakelijk en evenredig vanwege het aanhoudende karakter van de ernstige problemen en de risico's voor de zekerheid van de gasvoorziening en gasprijzen, en vanwege de onzekerheid van de huidige situatie.
- (17) Daar de doelstelling van deze verordening niet voldoende door de lidstaten, maar beter door de Unie verwezenlijkt kan worden, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstelling te verwezenlijken.
- (18) Verordening (EU) 2022/2578 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEEFT DEZE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1
Wijziging van Verordening (EU) 2022/2578

Artikel 12, lid 1, tweede zin, van Verordening (EU) 2022/2578 wordt vervangen door:

“Zij is van toepassing tot en met 31 januari 2025.”.

Artikel 2
Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 1 februari 2024.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor de Raad
De voorzitter
